

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

De Wighardo Secvndo, Hvivs Monasterii Abbate 33. qui præfuit annis 5.
mensibus 2. diebus 21. variisque actis.

urn:nbn:de:0128-1-17336

iffime exerefcens,terribileque oftentans incendium,cum magno tandem murmure per
caelum dilabatur.

Eodem quoque anno obiit Clemens papa 6. cui Innocentius quoque 6. natione *Innocentius*
Lemouicenfis fuccedens,præfuit annis 9. & menfibus octo, vir bonus & amator religio- *fit papa 6.*
forum,canonifta maximus,qui Carolum poftea Imperatorem coronauit.

MCCCLIII.

Anno Wighardi abbatis 11. Domini vero 1353. in profeflo S. Thomæ Apoftoli obiit *Henricus*
Henricus de Vernenberg,quondam archiepifcopus Moguntinus,à Clemente papa 6. (vt *quondam ar-*
fupra diximus) dudum depositus.Hic etiam poft deponitionem fuam,quod sæpe diximus, *chiepifcopus*
10 vt archiepifcopum fe gerebat,quamdiu vixit Ludouicus Imperator quartus: licet Gerla- *Mogunt. ob-*
cus promotus & ordinatus à papa maiorem haberet obedientiam,pluresque ciuitates,op- *yt.*
pida & caftella maxima, in Thuringia Erfordiam,& in Haffia pene omnes,qui prima vice *Gerlacus.*
mandatis Apoftolicis obediebant.Mortuo autem Henrico Gerlacus ecclefiam Mogunti- *Gerlacus*
nam pacifice obtinuit,& folus annis 16. præfedit. *archiepifco-*
pus Mog.

Eodem anno, in die S. Eraſmi, Ludouicus Marchio Brandenburgensis, Rupertus
qui & Adolphus fenior comes palatinus Rheni,& Ioannes Burggrauius Nurenbergensis,
tanquam arbitratoreſ electi,diuifionem faciunt vltiorem terrarum inferioris Bauariæ
inter duces,filios Ludouici quondam Imperatoris quarti, Stephanum fcilicet, Wilhel- *Bauaria di-*
mum & Albertum,vt patet in literis. *uifio.*

Anno quoque prænotato,cœleftis flamma longum poſt fe trahens extinctum limi- *Flamma in*
tem denuo apparuit,& à Septentrione ad Auſtrum repente ferebatur.Multa quoque & a- *caelo.*
lia apparuere ſtupenda.

MCCCLIIII.

Anno Wighardi abbatis 12. Domini vero 1354. Carolus Rom. rex in menſe Ianua- *Conuentus*
rio, ſolennem conuentum principum habuit in Moguntia: vbi inter multa quæ ad rei- *principum*
pub.commoditatem ſtatuit,etiam de Romana profefione pro corona imperij adipiſcē- *Moguntia.*
da,quod ſequenti anno contigit,tractauit.

Eodem anno calend.Februar. obiit Baldeuinus archiepifcopus Treuerenſis, vir per- *Baldeuinus*
petua memoria dignus,qui ordinarium Breuiarij totius anniſ emendans & corrigens, in *archiepifco-*
30 cam formam qua meus eſt, reſtituit, & ecclefiam ſuam multis diuitijs & honoribus ſupra *pua mori-*
omnes prædeceſſoreſ ſuos magnifice ampliauit. Huic ſuccellit Boemundus de Edendorf, *tur.*
& præfuit annis 12. *Boemundus*
fit archiepif-
ſcopus Tre-
uerenſis.

Eodem quoque anno eurrente, 5. idus Martij, hoc eſt in profeflo S. Gregorij papa
Magni,obiit Wighardus huius nominis primus, præſentis monaſterij Hirſaugienſis abbas
in ordine, à prima fundatione, 32. de cuius vita, conuerſatione & geſtis, parum huic operi
noſtro inferere potuimus, propterea quod paucaſſima eorum, ad noſtram memoriam
peruenerunt. Erat enim tempus illud nebuſoſum, & ignorantia tenebris plenum: quan-
do perijt, non ſolum in hoc monaſterio Hirſaugienſi, ſed in omnibus quoque monaſte-
rijs noſtri ordinis, pene in tota Germania obſeruantia regularis: & monachi, carnis volu-
40 ptatibus dediti, ſtudio literarum, quod maiores noſtros quondam fecit glorioſos, peni-
tus abiicientes: nihil minus, quam ſuorum geſta cōſcribere prælatorum cogitabant. Hinc
factum eſt, huius quoque in ſignis cœnobij actuum memorandorum turpe ſilentium,
quia nullus fuit à tempore Euerhardi abbatis, vſque ad Fridericum eius nominis ſecun-
dum, per annos ferme ſeptuaginta ſupra ducentos, qui geſta & ſucceſſiones abbatum
clare (vt alij fecerant olim) deſcriberet. Vnde per totum id tempus, breuiter neceſſario
tranſiuimus.

DE WIGHARDO SECVNDO, HVIVS MONASTERII AB-
bate 33. qui præfuit annis 5. menſibus 2. diebus 21. varijsque
actis.

50 MORTVO autem domino Wighardo primo, huius cœnobij abbate 32. traditoque
iuxta morem ordinis eius corpusculo eccleſiaſtica ſepultura, ne oues diu ſine pa-
ſtore, aut animarum ſuarum aliquod incurrerent periculum, aut in re familiari (vt fieri ſo-
let) paterentur detrimentum: præſtituta die ad eligendum, prout res poſtulabar, nouum
paſtorem, fratres in vnum conuenerunt anno prænotato, dominicæ videlicet nauitatis
1354. indiſtione Rom. 7. altera die S. Gregorij papa: quæ fuit ſexta feria, & menſis Martij
dies 13. habitoque inter ſe neceſſario tractatu de forma electionis, maior pars fratrum
elegit (cæteris aſſentientibus) dominum Wighardum eius nominis ſecundum, prioris ex

IS

gellis in acumine tre
tra vſque ad ſanguinis
rimum vel contraria
m crucis, clamabant
es non eſſe ſynceram,
oritæ Clementis pu-
blicam poenitentia,
ri iudicio traditos, i-
taque præſumptio.
er ſex filios Ludouici
Marchio Brandenburg
perunt Bauariam ſu-
Wilhelmus, & Alber-
nac Phryſia domini

n vrbem ſubuenit, &
ciderunt huius com-

emens papa 6. annu
abant, de centefimo,
à deſuper in quinq
breuiſſima, viuendi
itaque hoc anno lub
ue concurrentibus
panheimenſis, libere
ſancti Laurentij ma-
calendas Octobris, in
ambitu fundauerunt,
trum electione ſuccē-
30 tico Moguntino archi-
nicatus fuit, à bonis &

perator 4. ad compli-
enerat, multa thelo-
pub. grauiſſimum. Vo-
i deuitantes, ciuitati
poſuerunt. Argenti-
uſerunt, quod naues
autem principes ſe per
n & pacem cum ciui-
unciauert.

ci Imperatoris 4. ma-
um Wilhelmum Hol-
rimentem, ab incolis
o autem ſuper Moſam
ſancti Martini, mater

Septentrione apparuit,
bs à priori parte ardens

filius de Spanheim &
a ſexta ante palmas, in
ciuitatis nimis crudeli-
nyrum & Auſtrum la-
illime

forore nepotem, virum utique illo tempore, scientia, moribus, & experientia inter plures meliorem: qui confirmatus & ordinatus à Gerharo de Errenberg, Spirensis ecclesie episcopo, cum magna solennitate, præfuit huic monasterio Hirsaug, annis 5, mensibus 2, diebus 21, qui sexta feria electus, & post mensis spacium confirmatus, benedictionem suam in festo sanctorum Philippi & Iacobi Apostolorum hic in monasterio suscepit. De cuius gestis, cum aut nihil, aut parum literis sit commendatum, nos etiam pauca huic operi nostro inserta posteritati nota facere potuimus. Causam huius, paulo ante palam cognauimus.

*Salamannus
episcopus
Wormatiensis
obit.
Theodoricus
succesit.*

Anno prænotato Domini 1354. currente, qui fuit ipsius Vvighardi primus inchoatus, obiit Salamannus episcopus Vvormatiensis: cui successit Theodoricus, filius cuiusdam militis, ex eorum genere, qui vsque in præsentem diem nuncupantur Bauari de Bopordia, genus antiquum & olim priuilegiatum, præfuitque annis nouem, & habuit dissensiones cum ciuibus.

*Innocentius
papa confirmat priuilegia.*

Eodem quoque anno octauo, cal. Decemb. Innocentius papa sextus, anno pontificatus sui tertio nondum expleto, ad instantiam Vvighardi abbatis confirmauit omnia & singula huius monasterij bona & priuilegia Romæ apud sanctum Petrum residens.

MCCCLV.

*Carolus
quartus
Romæ coronatur.*

Anno Vvighardi abbatis 2. qui fuit Domini 1355. Carolus 4. Romæ rex cum magna comitiua, principum, nobilium, equitum & peditum Romam profectus, vna cum regina coronam imperij cum magna solennitate & tranquillitate suscepit. Sunt qui scribant, eum coronam imperij suscepisse de manu cardinalis Hostiensis, missi ad hoc ab Innocentio papa ex Auinione.

*Terræ motus
Basiliæ
partem subuertit.*

Eodem anno, in mense Septembri, quodam die circa nonam horam, terræ motus ingens circa Basiliam & Argentinam factus est, quo impellente magna Basiliensis ciuitatis pars subuersa est, & multa in circuitu adificia murique & castra in montibus fortissima corruerunt, hominesque plures misere oppresserunt.

*Ioannes
Brabantie
dux
mortitur.*

Anno quoque prænotato, Ioannes eius nominis 3. Brabantie dux, cum se moriturum ex infirmitate cerneret, monachicum ordinis S. Benedicti habitum assumpsit, munusque sacramentis salutaribus sexta die mensis Decembr. in Domino deuotissime quiet, sepultus in Veler nostri ordinis cœnobio, relinquens duntaxat vnicam filiam, Ioannam nomine, quam Vvenceslaus comes Lutzenburgensis frater Caroli Imperatoris duxerat uxorem, cum qua Brabantie ducatum ad ius suum contendebat esse deuolutum. Vnde inter episcopum & Flandrie comitem Ludouicum, grauis fuit suborta contentio, qui tandem arbitantes in Vvilhelmum Hannoniæ, Hollandiæque comitem filium Ludouici quondam Imperatoris concordati fuerunt.

MCCCLVI.

*Conuentus
principum
Metis
habetur.*

Anno Vvighardi abbatis 3. Domini vero 1356. Carolus Imperator ex Italia reuerfus, in ciuitate Metensi conuentum habuit solennem principum, vbi omnes totius peneregni principes concurrentes, regalia sua de manu Imperatoris ex more susceperunt. Multi etiam ex Gallia illuc principes ac nobiles conuenerunt, quibus Carolus ipse notus & charus extitit, utpote qui & diu olim apud Parisios operam literis dederat, & in auxilium regi Francorum cum patre suo rege Bohemiæ aduersus regem Angliæ aliquando pugnatuus erat. Aderat in hoc solenni conuentu principum, quidam archiepiscopus Apostolica sedis legatus, ad confirmandam pacem totius regni, qui ob reuerentiam summi pontificis, solus cum Imperatore in vna mensa cibum sumebat, cæteris principibus, electoribus, iuxta cuiuslibet officij rationem ministrantibus, semel, & postea in locum suum, secundum consuetudinem residentibus. Ibi Vvilhelmus Marchio Iuliacensis, consensu principum, in ducem à Carolo sublimatus est, & Marchionatus eius de Iuliaco in ducatum cum ingenti pompa commutatur. Vvenceslaus quoque Lutzenburgensis comes, frater Caroli Imperatoris, & gener Ioannis ducis vltimi Brabantie, quem anno priore obiisse diximus, in ducem similiter eleuatus est.

*Legatus
Apostolicus.*

*Marchio
Iuliacensis
fit dux.*

*Comitatus
Lutzenburgensis
fit ducatus.*

*Vvenceslaus
dux
primus
Lutzenburgensis.*

*Comitatus
Barensis
fit
marchionatus.*

Iste dux Vvenceslaus filius Ioannis Bohemiæ regis, nepos Henrici Imperatoris 7. & frater (sicut diximus) Caroli 4. homo genere nobilissimus, eruditione literarum doctus, in re militari strenuus, vita & moribus vix alteri secundus, iustitia, clementia & pietate magnificus: nescio quo iudicio diuino semper infortunatus, omnium præcipuorum actuum suorum finem votis suis contrarium frequenter, & damnis obnoxium habuit. Ducatum Brabantie cum vxore obtinuit, quem vna cum Lutzenburgensi per annos ferme 28. gubernauit, de cuius morte anno Domini 1383. postea scribemus. In eodem conuentu principum Metis habito, comitatus terræ Barensis in marchionatum

natum sublimatus est, quanquam in vulgo nomen comitatus, apud plerosque etiam hodie per ignorantiam maneat. Bullam dictam auream, quia sigillo fir aureo roborata, de Imperatorum Romanorum delegendo idem Carolus indicta conuentione principum ad utilitatem reipub. de consensu omnium principum electorum & regni conscribi fecit & confirmauit. His rite peractis conuentu soluto cum vxore transiuit de ciuitate in ciuitatem, & de monasterio ad monasterium, sanctorum reliquias vbique diligentissime inquirens, ex inuentisque multis precibus, quas spernere poterat nullus, obtinuit, quas ad gloriam & decorem ecclesiarum gentis suae Bohemis inuexit.

Bulla Caroli aurea.

MCCCLVII.

10 Anno Vvighardi abbatis 4. Domini autem 1357. Vvilhelmus comes Palatinus Rheni Bauariaeque dux & comes Hollandiae, Hannoniae, Selandiae, ac Phrygiae dominus, filius Ludouici quondam Imperatoris quarti, de quo multa suis locis supra diximus, postquam terras illas non sine tyrannide gubernasset annis fere 12. nescio cuius machinatione veneno (vt dicebatur) sumpto, vefanus effectus est: qui custodiae mancipatus, per viginti annos vsque ad mortem ita permansit, & vefanus in carcere obiit, anno (vt infra dicemus) à natiuitate Domini 1377. Et quia filios non habuit, Albertus frater eius comitatus & dominia Hollandiae, Hannoniae, Selandiae ac Phrygiae post eum suscipiens, per annos 47. strenue gubernauit, eratque in ordine successione comitum Hollandiae 21. vxorem habuit Margaretham filiam ducis Brigenfis, qua peperit ei duos filios, Vvilhelmum 20 qui patri successit in comitatibus praescriptis, & Ioannem episcopum Leodiensem, de quibus suis locis rememoratio fiet, & filiam vnicam nomine Catharinam, qua primo fuit desponsata Eduardo Gelriae duci, qui frater erat Reinhardi ducis captiui. Sed priusquam nuptiae celebrarentur, in quodam bello fuit occisus, anno Domini 1371. vt ibi dicemus. quo mortuo, sponsa eius adhuc virgo & iam vidua, nulli deinceps matrimonio iungi cōsensit, nisi de sanguine ducum esset Gelrensiū. Nupsit ergo tandem Wilhelmo filio ducis Iuliacensis, ex Sophia, filia illustri viri Florentij de Mechlinia, prima vxore Reinhardi primi ducis Gelriae, patris Edvardi prioris sponi eius, de quo supra diximus.

Wilhelmus comes Hollandiae vefanus in carceratur.

Albertus post fratrem regis Hollandiae annis fere quatuordecim regit.

De filio Alberti.

De filia ducis & comitis Alberti.

MCCCLVIII.

Anno Wighardi abbatis 5. qui fuit Domini 1358. obiit Albertus dux Austriae, filius 30 Alberti quondam regis Rom. relinquens post se Lupoldum filium & ducem, à quo genealogia Maximiliani regis nostri, qui hodie imperat, continuatur, vt per ordinem in sequentibus patebit. Albertum quoque ducem Austriae, qui fundauit vniuersitatem Viennensem in Austria. Rudolphum quoque ducem, qui fundauit praeposuram S. Stephani protomartyris in Vienna, & comitatum Tirolis, Austriae ducatus coniunxit: qui vxorem habuit Catharinam, filiam Caroli Imperatoris quarti: & Fridericum ducem, qui sine liberis obiit. Filias quoque reliquit duas Margaretham Marchionissam Brandeburgensem, & Catharinam abbatissam sanctae Clarae in Vienna.

Albertus dux Austriae obiit.

Eodem anno magna fuit ab initio Augusti pestilentia vsque ad natalem Domini, per totam fere Alemaniam, & multa millia hominum hoc morbo breuissimo tempore 40 perierunt.

Pestilentia magna.

Anno quoque praenotato inter Ludouicum regem Vngariae & Venetos bella grauissima suborta fuerunt, propter regnum Dalmatiae, quod Veneti multis annis regibus Vngariae reclamantibus possederunt. Collecto itaque rex Ludouicus tam suorum quam Teuthonicorum magno exercitu, Dalmatiam cum potentia ingreditur, & primo quidem obtinuit ciuitatem Iadernsem, deinde ciuitates maritimas, postremo Dalmatiam totam. Dehinc etiam fines Venetorum ingreditur, captisque nonnullis eorum munitio- 50 nibus, magnum eis sui terrorem incussit. Vnde necessitate compulsi, pacem petierunt, quam eis rex non solum concessit, sed etiam munitiones eorum quas iure ceperat bellico, praeter ipsum regnum Dalmatiae, restituit: iuramento ab eis accepto, quod neminem in his terris quas eis restituerat, propter fidelitatem regi antea exhibitam in aliquo offenderent, aut punirent: quod tamen minime seruauerunt.

Inter Vngariae regem & Venetos bellum agitur.

MCCCLIX.

Anno Wighardi abbatis 6. Domini vero 1359. Eduardus Angliae rex Ioannem Fraciae regem & Philippum filium eius, quos anno priore in bello ceperat, liberos sub certis conditionibus dimisit, quibus non obseruatis anno sequente armatis supra centum & quinquaginta nauibus ingentem exercitum ducit in Galliam, & Parisium obsidens magna totam prouinciam clade affecit, igne & ferro deuastans omnia.

Rex Franciae captus liberatur.

*Wighardus
abbas mori-
tur.*

Eodem anno quarto cal. Iunij, quæ fuit quarta feria post festum S. Urbani pape & martyris: obiit ipse Wighardus abbas huius nominis secundus, in ordine vero abbatum tertius & tricessimus, anno regiminis sui, VI. currente.

DE WIGNANDO, HUIUS MONASTERII ABBATE XXXIV.
qui præfuit annis 20. mensibus 10. diebus 20. variisque
actis.

IAM vniuersæ carnis domino Wighardo huius nominis secundo, Hirsaugiensis monasterij abbate 33. sicut diximus ingresso, atque cum debita solemnitate sepulto, ut moris tunc erat, prior & fratres spirituali pastore orbat, eodem mox anno, vltima die mensis 10 Maij, qui fuit sexta feria post Urbani, pro electione noui patris ad locum capitularem conuenientes, necessarius inter se consilij tractatibusque præmissis, Wignandum ex suo collegio monachum, in abbatem huius monasterij 34. præfecerunt, qui ab episcopo Spiritali Gerhardo de Errenberg, confirmatus ex more, & ordinatus, præfuit in abbacia annis viginti, mensibus decem, & diebus viginti; de cuius gestis, pigritia & ignauia monachorum id causante, aut nihil aut parum deducere possumus ad notitiam posteritatis, quia & supra memoriam eorum qui hodie viuunt, acta sunt, & à nullo literis (ut oportuerat) commendata. Nam posteaquam amor & studium literarum à monachis deficere cepit, vna cum disciplina obseruantie regularis: mirandum non est, si nec monasteriorum suorum conditiones pro tempore sapius variatas, nec successiones actaque suorum literis mandauerint abbatum: cum ex his qui hodie viuunt, sub reformationis Bursfeldinæ titulo, nec vnum quidem inuenire potuerimus de omnibus, qui veterum exemplo animatus, vel scribere noiam, vel continuare diu inchoatam proprij sui monasterij Chronica, ad informationem posteritatis aut velit aut possit. Proh pudor, dicere de multis abbatibus qui sanctam obseruantiam regularis vitæ cum suis monachis profitentur, qui historia vilitatem ignorant, quid nobis opponant compellor. Aiunt enim, Quid nobis scire, condacere potest foundationis monasteriorum nostrorum antiquitas? quid abbatum vel successiones vel gesta reducere ad memoriã confert, qui in puluere mortis dormiunt, nec vllis laudibus demulcentur? O iam sepulti, ignaui homines viui, quorum peribit memoria cū sonitu, quam sitis asinini, ac rudis ingenij, palam ostenditis, qui bonum contemnitis historiæ, quod absque non potestis. Historia viuis tam præsentibus, quam futuris describitur, non mortuis: vos ergo, si viueretis intellectu, historias vtique amaretis. Neque enim si tollatur historia Euangelij sacrosancti memoria, neque martyria & passiones sanctorum, ad nostram scientiam deuenissent. Valeant ergo viui homines ignorantia sepulchri, & sibi viuant solis ignauiua sua contenti, nulli viles, nullique in bonis actionibus vel studiis imitabiles. Nos autem nostra prosequamur.

*Excusatio
vana mo-
nachorum
ignorantiã.*

*Sine histo-
ria fides e-
uacuaretur.*

*Delft oppi-
dum Hollan-
diæ capitur.*

Circa hæc tempora Albertus dux Bauriæ, comesque Hollandiæ, Selandiæ, Hannoniæque ac Frisiæ dominus, obsedit oppidum Hollandiæ Delft nominatum propter inobedientiam & rebellionem ciuium, quo capto muros & portas vsque ad solum euerit. Castrum quoque Heemskirch funditus destruxit.

MCCCLX.

*Conuentus
principij in
Eslingen.*

*Eslingã ob-
sisione cin-
gitur.*

*Contentio
inter archi-
episcopum
Treuerensem
& comitem
de Spanheim.
Einkirch
subuertitur.*

Anno Wignandi abbatis 2. currente cum annis Domini 1160. Carolus Imperator in oppido Sueuiæ Eslingen, pro quibusdam causis imperij principes conuocauit, vbi cum die quadam in refectorio conuentus fratrum Minorum sua cum illis tractaret consilia, seditione ciuium orta contra Imperatorem & principes tumultus concitatur, qui mox recedens ab oppido comiti Wirtenbergensium, Euerhardo commisit, quatenus tantam contumeliam sibi illatam compensaret. Qui suorum, & ciuitatum imperialium coadunato exercitu Eslingen obsidione circūallauit, fortiterque oppugnare cepit. Videtes autem in malo se positos ciues, & tantæ multitudini non posse resistere, pacem pecunia interueniente acceptarunt, Imperatori pro satisfactione aureorum sexaginta milia, comitique Euerhardo pro impensis habitis triginta milia pendentes, & sic satisfatio tumultus centum millibus empta quieuit. Graues inter Boëmundum Treuerorum archiepiscopum comitesque de Spanheim & Starckenburg discordia his fuisse subortæ temporibus, propter castella quadam atque dominia. Sed interuenientibus amicis, Valramus comes de Spanheim in concordiam cito cum archiepiscopo rediit. Comes autem de Starckenburg, agros, villas & possessiones ecclesiæ Treuerensis ferro & incendio grauius deuastare cepit, multaque damna intulit. Archiepiscopus iram collecto exercitu Einkirch villam comitis in littore Mosellæ positam, cum ipsa munitio-